

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי י"ד בתשרי תשע"ח | דף היומי בבלי: סנהדרין פ.
דף היומי בהלכה: מאמצע סעיף א' "אבל מעשרין" עד סעיף ב'.
לוח יומי מקוצר: עמוד 64 סימן רס"א. | מוסר: פרק ז' 'ואם לחיי הבלו' עד 'והנה מדרגת'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: 'וכן אמרו רז"ל על אברהם' עד 'משומד - יסיר מלבושיו'.

ענייני דיומא

האם מותר לסכך ב'פּלפּונים', במחצלות ובסכך 'קיינעס'?

לסכך ב'פּלפּונים' (= נסרי עץ דקים וארוכים), ויש שהורה אף לבני ירושלים להעדיף רכישת סכך רגיל על פני רכישת הפּלפּונים. כמו כן, מחצלות העשויות מנסרי עץ דק ('דִּיקָט', 'לְבִיד'), יש שהורה שאין לסכך בהן משום שהן דומות לנסרים שרוחבם ארבעה טפחים; ויש שכתבו שכיון שנסרים אלו אינם דומים לתקרה כלל, מותר לסכך בהם; אך יש מהם שחשש להקל בזה למעשה. וסכך 'קיינעס' המצוי בזמננו, כשר לסיכוך לכל הדעות, כיון שהקנים שמהם הוא עשוי, אינם משמשים כלל לייצור תקרת בתים. [שו"ע או"ח תרכט, יח ומשנ"ב, מה; ביאורים ומוספים דרשו, 10, 33 ו-37]

חז"ל אסרו לסכך בקורות עץ שרוחבן ארבעה טפחים (32-38.4 ס"מ, לשיטות השונות) ויותר, כיון שהן דומות לקורות המשמשות לתקרות בתים, וקיים חשש שמתוך כך יבוא האדם לשבת בסוכות תחת תקרת ביתו, הפסולה מן התורה אף כשהיא עשוי מקורות עץ בלבד, שהרי המצוה היא לשבת בסוכה, דירת עראי, ולא בבית בו דרים כל ימות השנה. איסור זה מכונה 'גזירת תקרה'. 'גזירת תקרה' הנ"ל נאמרה רק ביחס לקורות וקרשים וכדומה, ולא ביחס לענפים, ולכן מותר לכתחילה לסכך בענפים רחבים, בכל רוחב שהוא. לאידך גיסא, בקורות עץ, נהוג שלא לסכך כלל, אף כשרוחבם פחות מארבעה טפחים; ובירושלים נהגו

הדף היומי בהלכה

מדוע אסור להפריש מעשרות בשבת?

שיש צורך גדול בדבר; אך בשבת עצמה אסור לעשות זאת, משום שהוא נראה כימתקן, בכך שמתיר את הטלטול. ובדומה לכך, אסור להפריש בשבת תרומות ומעשרות, משום שנראה כימתקן את הפירות בכך שמתיר אותם באכילה. [שו"ע רסא, א, משנ"ב ט, יא ויב, וביה"ל ד"ה ערובי; רש"י ביצה טז, ב]

מן התורה מותר לטלטל בשבת מבית לבית, מבית לחצר ומחצר לחצר, ומחצר לימבוי, מפני שהם כולם רשות היחיד; אך חכמינו ז"ל תיקנו שהטלטול יהיה מותר רק על ידי 'עירוב חצרות' ו'שיתופי מבואות'. ויש לעשותם לפני שבת, ובדיעבד ניתן לעשותם גם ביין השמשות, אם משום שזו מצוה, ואם משום

הדף היומי בהלכה

באילו מקרים מותר לעשות מלאכות דרבנן ב'בין השמשות'?

ב. 'הטמנת' תבשיל בדבר שאינו מוסיף חום - הטמנה אסורה בשבת מחשש שימצא שהתבשיל הצטנן וירתחו בשבת, ובבין השמשות אין לחשוש לכך, כיון שבשעה זו בדרך כלל התבשילים עדיין רותחים. [שו"ע רסא, א, ומשנ"ב ט-י; ביאורים ומוספים דרשו, 9-8]

איסורי שבת דרבנן, מותרים ב'בין השמשות' כשהם נעשים לצורך שבת, לצורך מצוה, או כדי למנוע צער בשבת. וישנם שני איסורים שהתירום חכמים בבין השמשות לכל צורך שהוא: א. הפרשת 'מעשר' מפירות 'דמאי' - הפרשת מעשר אסורה בשבת משום 'תיקון' הפירות, כנ"ל, ופירות דמאי הם ספק מעושרים, ואין זה תיקון משמעותי, ולכן אינו אסור אלא בזמן שבדאי שבת.

האם ב'בין השמשות' מותר לומר לגוי לעשות פעולה שאין בה צורך לשבת?

במקרים של חשש להפסד כספי רב, או של 'צורך גדול'. (ויש אומרים שאין היתר כלל לעשות מלאכה כדי למנוע צער, אלא שכל דבר שהוא נחוץ במיוחד מותר לעשותו, וכגון המקרים הנ"ל). [שו"ע רסא, א, משנ"ב טו-טז, וביה"ל ד"ה להדליק; ביאורים ומוספים דרשו, 11 ו-16]

כאמור, פעולה האסורה בשבת מדרבנן, מותר לעשותה ב'בין השמשות' במקרה שאם לא יעשוה יגרום הדבר לצער בשבת. וכתבו האחרונים, שאין להקל בכך אלא כשיש תועלת בדבר לשבת, אף שאין זה צורך הכרחי; וכגון – שכבר יש תאורה מועטת בחדר, אך הוא מצטער ממייעוט האור, ומותר לומר לגוי להרבות אור בחדר; אבל בדבר שאין בו כל תועלת לשבת, אין להקל אלא

קנין חכמה

מה פירוש הכינוי של התורה 'משיבת נפש'?

מקדושת נפשו וחיותה, ואף שבדאי גם מעט שבמעט מן התורה יש בכחו לתת חיים לנפשו, אבל תכלית שלמותה וקדושתה הוא רק בהכנס בקרבו כל חלקי התורה, ואז היא מאירה לכל רמ"ח אברי נפשו ושס"ה גידי נפשו. ויתכן שזהו פירוש הכתוב: "תורת ה' תמימה משיבת נפש", כלומר, כשהתורה תמימה – שלמה בכל חלקיה – אז היא משיבת נפשו לשלמותה.

[תורה אור, פרק ז]

התורה היא עצם חיות נפשו של האדם, ולכן צריך האדם להזדרז בלימוד התורה בכל נפשו ומאודו, וזמנו יהיה יקר בעיניו, מפני שבו יוכל לקנות חלקי התורה, שהיא חיי עולם והשלמת קדושת נפשו לנצח. ואם ילכו עתותיו לדברים בטלים – ידאג שמה יחסר לו משום כך חלק אחד מחלקי התורה, ובדאי ירגיש את החסרון לבסוף בקדושת נפשו, ואז יהיה זה כבר 'מעוות לא יוכל לתקון', כי לא ניתן להשיגו בעולם הבא.

כי אכן, אם האדם אינו עוסק בכל חלקי התורה, בודאי יגרע הדבר הרבה

חיי היו מלאים היו באתגרים וטיולים מעניינים. יצאתי לטיולים בכל רחבי העולם. איפה לא הייתי? בכל מקום! אבל יש מקום אחד שבו לא הייתי מימי... מעודי לא הייתי בסוכה!

את תשומת לבם לכך שהוא אינו חובש כיפה. גם לבעיה הזאת מוצאים פתרון ועבור זמן קצר הוא כבר יושב על יד השולחן כשכיפה מעטרת את ראשו. הזמירות נישאות ברמה, דברי תורה נאמרים במגוון סגנונות ורעיונות. עיון קל במצוות החג לצד ורט חסידי המחמם את הלב עושים את העבודה והאווירה הופכת שמחה יותר ויותר.

הסעודה מתקרבת אל סיומה, מברכים ברכת המזון ועומדים לקום ולהתפזר למחלקות השונות של בית החולים. חלק מהסועדים יעשו את הלילה כאן, בביתן שומרי השבת, שבסמוך לו נבנתה הסוכה רחבת הידיים. אחרים יעבירו את הלילה בסמוך למיטתו של הילד המאושפז, כדין חולים ומשמשיהם הפטורים מן הסוכה.

רגע לפני שהם מתפזרים, מבקש מיודענו לשאת דברים קצרים: "כולכם דיברתם, אמרתם דברי תורה ואני שתקתי. אבל עכשיו אני רוצה גם לומר לכם משהו". הם מטים אוזן והוא מספר להם את סיפורו: "אני יהודי בן 65. נולדתי וגדלתי בקיבוץ השוכן בקרבת מקום. חיי מלאים היו באתגרים וטיולים מעניינים. אני אדם סקרן שאוהב חידושים, וכבר שנים רבות שאני מקפיד לצאת לטיולים בכל רחבי העולם. איפה לא הייתי? בכל מקום!

"אבל יש מקום אחד שבו לא הייתי מימי... עד הערב הנפלא הזה, מעודי לא הייתי בסוכה!"

"אני תוהה רק מדוע לקחו לי שנים רבות כל כך, למה הלכתי רחוק רחוק לפקוד בתי עבודה זרה בהודו ובנפאל, מדוע העדפתי להתבונן במפלים מרהיבים באמריקה ובאירופה, בהרים מושלגים ברוסיה ובשווייץ, לפני שהלכתי לעיר הסמוכה לביתי, כדי לראות סוכה מבפנים. אני שמח שנזדמן לי להיות כאן בבית החולים, כדי שאזכה לבקר בסוכה."

יעקב א. לוסטיגמן

השולחנות ערוכים כיד המלך. חלות, דגים, סלטים ושתייה קרה ותוססת. סביב השולחן ישובים יהודים מכל הסוגים והמינים. חסידים שרגליהם נתונות בגרביים לבנות – ארוכות, ליטאים שעניבתם המהודרת מסודרת בקפידה על גבי חולצת השבת הבהוקת, ספרדים שמסלסלים את ה'בקשות' בנעימה ומלמדים את אחיהם האשכנזים פרק במסורת העשירה של יהדות המזרח וחובשי כיפה סרוגה שמשתלבים גם הם בתוך האווירה המשפחתית כאילו נולדו אל תוך הקהילה המגוננת הזאת והכירו אותה מאז ומעולם.

בין לבין יושבים גם ילדים בפיגמה מעוטרת, הצמידים המתנוססים על פרק כף ידם מזכירים לכולם שבעצם הם נמצאים בקמפוס הענק של בית החולים 'קפלן' ברחובות. הקישוטים המשתלשלים מהסכך הצהבהב מזכירים להם ששבת מיוחדת היא השבת – שבת חול המועד סוכות. הסוכה נבנתה על ידי המוהל הוותיק הרה"ח אליהו ירט, שהקים לפני עשרות שנים את המלונית המיוחדת לשומרי השבת הפוקדים את בית החולים. כאן מציעים להם מיטות ללינת הלילה, כמו גם סעודות שבת וחג ערוכות כיד המלך, עם תוספת של סלי מזון מיוחדים, ומנות ארוזות ועשירות לכבוד השבת והחג, אותם מפזר הרב ירט בכל מחלקות בית החולים, במיוחד עבור המלווים הנדרשים לשבת על ידי החולה גם במהלך הסעודות ואינם יכולים להגיע אל המלונית ולסעוד בה את סעודות השבת.

בפתח הסוכה עומד יהודי כבן 65, ומתבונן בנעשה בסקרנות לא מוסתרת. היושבים לצד השולחן אינם מהססים להזמין אותו: "יש מקום גם עבורך", הם אומרים ברוחב לב וממהרים להניח צלחת ועליה שתי לחמניות ללחם משנה. בוא תעשה קידוש".

האיש נבוך מעט. בלא אומר ודברים הוא מצביע על ראשו המקרית, ומעורר

אבל אז הם יוצאים מהסמינר וחוזרים לביתם, ובשלב זה מתחילה מתקפה משולבת של כל הסובבים אותם

הרה"ג ר' ישראל ליוש, ר"מ בישיבת 'אהבת אהרן', מתאר את התועלת העצומה שיכול כל אחד להפיק במהלך חג הסוכות כדי שלמור את ההתחזקות ושינוי הדרך שעשה בימים הנוראים.

יעקב א. לוסטיגמן

כהנה וכהנה.

אם היתה אפשרות טכנית לעשות זאת, בוודאי עדיך היה שכל זוג כזה שיוצא מסמינר, ילך להתגורר קודם כל בקריית ספר או בבני ברק, במקום שבו יש קהילה חרדית חזקה, כולם יחזקו אותם, יברכו אותם על הבחירה החשובה שהם עשו ויעודדו אותם להמשיך במלאכה. אחרי חודשיים, כשהם ישובו לביתם, כבר יהיו להם תעצומות נפש גדולות יותר כדי להתמודד עם הסביבה. הם כבר יודעים מה הם רוצים, הם כבר טעמו את טעמם של חיי תורה ומצוות. עכשיו אף אחד לא יוכל להזיז אותם מהמקום החדש שבו הם רוצים להיות. מבאר הרב פינקוס שזהו גם התהליך שאנחנו עוברים בתקופה זאת של השנה. בחודש אלול אנחנו מתחזקים, בראש השנה ובעשרת ימי תשובה אנחנו מקבלים קבלות טובות, מחליטים להשתנות, אבל אז מגיעים ימי השגרה, ואנחנו עלולים אפילו לשאול את עצמנו: "מה קרה לך?".

חסד עשה הקב"ה עם בניו אהוביו, ונתן להם את חג הסוכות בסמיכות לימים הנוראים. כך אנחנו חווים תקופה של כמעט שבועיים נוספים מיום הכיפורים ועד איסרו חג של שמחת תורה, תקופה בה אנחנו בעצם מיישמים בשטח את ההתחזקות והקבלות הטובות. אלו ימים גדולים מאוד, אנחנו יושבים בסוכה ומסובבים במצוות. לאחר מכן, כשנחזור לחיי המעשה ולימות השגרה, יהיה לנו קל יותר להיאחד בדרך החדשה שבה החלטנו לצעוד.

הסמיכות הגדולה של חג הסוכות ליום הכיפורים ועשרת ימי תשובה, קצת מעוררת תהייה. אנחנו כמובן מאמינים בני מאמינים שהקב"ה קבע את חוקיו בתורתו בדרך הטובה ביותר, ובאופן המועיל ביותר לעם ישראל, אבל המציאות היא שזה מאוד קשה לחגוג את החגים הללו בסמיכות גדולה כל כך, ולא בחינם כולנו עסוקים כל כך בימים אלו שבין יום הכיפורים לסוכות. אולי באמת היה עדיף לנו שחג הסוכות יגיע שבועיים או חודש אחרי יום הכיפורים?

שמעתי על זה הסבר מקסים, מחבר ששמע זאת מפיו של מגיד המישרים הג"ר ברוך רוזנבלום, שאמר זאת משמו של הגרש"ד פינקוס זצוק"ל.

בקרב העוסקים במלאכת הקודש של קירוב רחוקים, מוכרת תופעה מצערת מאוד. לא פעם הם רואים זוג שמגיע לסמינר של 'ערכים' או של כל ארגון אחר, שומעים הרצאות, מבררים את השאלות שמציקות להם, ובתוך ימים אחדים הם בעצם עוברים תהליך של התחזקות משמעותית. לפעמים הם יוצאים מהסמינר כשהבעל לובש ציצית ורעייתו חובשת כיסוי ראש כדת וכדין.

אבל אז הם יוצאים מהסמינר וחוזרים לביתם. השכנים נכנסים לומר שלום, ורואים אותם עם ההופעה החדשה. המשפחה מתקשרת ומקבלת עדכון חלקי על השינויים, ובשלב זה מתחילה מתקפה משולבת של כל הסובבים אותם. "מה קרה לכם?", הם שואלים, "השתבשה עליכם דעתכם? למה זה חסר. עזבו אתכם משטיות, אל תעשו צעדים פזיזים שאחר כך תתחרטו עליהם", ועוד